

Stanovisko Svazu chemického průmyslu ČR k Akčnímu plánu pro chemický průmysl publikovaný EK 8.7.2025

24.7.2025 - | Svaz chemického průmyslu ČR

Akční plán pro chemický průmysl je dlouho očekávaným dokumentem, který navazuje na dříve publikované deklaratorní dokumenty, jako byla Strategie udržitelnosti chemických látek (2021) anebo Přejížděcí cesta pro chemický průmysl (2023) mající za cíl provést tranzici chemického průmyslu k uhlíkové neutralitě v EU s minimálním ohledem na (ekonomickou) udržitelnost výroby a její konkurenceschopnost.

Akční plán pro chemický průmysl je důležitým a potřebným náznakem k realizaci opatření pro skutečné posílení konkurenceschopnosti a odolnosti chemického průmyslu EU, po které již několik let voláme, i když současně zachová směr urychlené ekologizace odvětví a postupné dosahování uhlíkové neutrality.

Je to (v návaznosti na Akční plány vydané letos pro Automobilový průmysl a Ocelářství), jak uvádí CEFIC „pokus Evropské komise obrátit trend pro " průmysl průmyslů" v Evropě. Tento zásadní signál pro globální investory a oznámené návrhy budoucích opatření nastavují strategický směr pro evropské tvůrce politiky za účelem snížit náklady na energii, usnadnit regulační složitost a podpořit transformaci (chemického) sektoru“.

Aby se omezila pokračující vlna uzavírání závodů a chemická deindustrializace evropského regionu, potažmo České republiky (od roku 2023 bylo uzavřeno 5 % chemických kapacit kontinentu, resp. několik klíčových provozů v ČR: výroba SBR, výroba PVC aj.) je nyní naléhavě potřebný koordinovaný postup členských států, aby se návrhy EK přetvořily na skutečná funkční opatření a současně, aby byla respektována národní specifika. K zajištění skutečného úspěchu tohoto plánu je klíčová nejen koordinace na úrovni členských států, ale i rychlost a flexibilita v implementaci opatření. Současná dynamika uzavírání výrobních kapacit v EU i v ČR naznačuje, že odklad jakýchkoli pozitivních kroků může mít nevratné dopady na budoucí konkurenceschopnost odvětví. Je nezbytné, aby národní specifika a potřeby, vycházející z regionálních odlišností a struktury členské základny SCHP ČR, byly zohledněny již ve fázi přípravy prováděcích předpisů.

Akční plán pro chemický průmysl (CIAP) je dlouho potřebným signálem podpory, následujícím po výzvách chemického průmyslu k ochraně nejstrategičtějších průmyslů Evropy. Klíčové oblasti řešení byly již formulovány v únoru 2023 v Antverpské deklaraci. Je nyní nezbytné posoudit smysluplnost a reálnost navrhovaných opatření a přetavit je do reálných řešení (legislativních, tržních, investičních, sociálních). Jak uvádí CEFIC: „...neexistuje žádná strategická nezávislost, žádná klimatická neutralita, žádná energetická transformace a žádná transformace čistých technologií bez evropského chemického průmyslu“.

Přes významnost kroku k přípravě a vydání Akčního plánu pro chemický průmysl, což přislíbili vrcholní zástupci EK na letošním Antverpském setkání v únoru (v návaznosti na loňské setkání a tzv. Antverpskou deklaraci) a následně na Vysoké pracovní skupině v květnu, je nutné na předložené návrhy nahlížet s velkou opatrností:

1. **Náměty pro řešení drahých energií díky EU ETS sice EK umožní, ale jedině na náklady**

národních rozpočtů, kdy si to mohou dovolit pouze bohatší státy. Pro ČR je naprosto klíčové, aby bylo zajištěno spravedlivé a dostupné kompenzační schéma na úrovni EU, které nebude zatěžovat pouze národní rozpočty, ale zohlední specifické postavení energeticky náročných odvětví ve všech členských státech. Je nutné hledat mechanismy, které zajistí srovnatelné podmínky pro všechny hráče na jednotném trhu a zabrání dalšímu znevýhodnění méně majetných států a jejich průmyslu. Klíčová pro energetický průmysl v EU bude rovněž revize EU ETS v roce 2026, k níž se však plán nevyjadřuje.

2. **Většina návrhů jsou pouze formální deklarace, byť jejich realizace může mít pozitivní vliv na odvětví a tzv. „investiční apetit“, tak si vyžadují ale další legislativní kroky, které budou vznikat delší časové období. Situace je kritická již dnes.** Apelujeme na EK, aby se zaměřila na konkrétní, okamžitě proveditelná opatření s krátkodobým dopadem, která posílí investiční klima a sníží administrativní zátěž neprodleně. Dlouhodobé vize jsou důležité, ale bez stabilizace současné situace hrozí, že nebude co transformovat.
3. **Velký potenciál spatřujeme v avizovaném vymezování tzv. EU Critical Chemical Sites, což může být skutečnou příležitostí pro rozvoj a posílení těchto lokalit prostřednictvím investic a další podpory.** Navazující kroky (legislativní i nelegislativní) v této oblasti budou zcela klíčové a v jejich rámci bude nezbytné zajistit takové nastavení, které umožní maximální využití tohoto institutu všem kritickým lokalitám v ČR. Bude nezbytné vhodně definovat kritické výroby a kapacity dle jednotlivých regionů. Koncepce definice strategických chemických zařízení EU nabízí naději na vytvoření preferenčních podmínek financování pro rozsáhlé strategické projekty s potenciálem hluboké modernizace těchto zařízení. V České republice existuje minimálně několik závodů, které by o tento status mohly požádat. Asociace chemického průmyslu spolu se svými členy podnikne všechny nezbytné kroky k tomu, aby institut strategických chemických zařízení EU měl potenciál naplnit ambice definované v dokumentu.
4. **SCHP ČR/ČR se připojily k iniciativě Francie ke kritickým chemikáliím. SCHP ČR je aktivním podporovatelem člena ECRN (European Chemical Regions Network - zmiňovaného clusteru v dokumentu CIAP) - Ústeckého kraje.** Je nezbytné vhodně definovat kritické výroby a kapacity dle jednotlivých regionů, aby nebyly „vybrány“ pouze „některé“.
5. **Avizovány jsou četné další dokumenty zejména legislativní povahy. Je nezbytné, aby legislativní aktivita byla zdrženlivá.** Přijímány by měly být pouze takové předpisy, které povedou ke zlepšení situace chemického průmyslu v EU a ke zjednodušení legislativního prostředí a snížení administrativní zátěže. Nepřijatelná je jakákoliv regulace stanovující či zpřísnující stávající podmínky a dále komplikující situaci chemického průmyslu. Předpokládaný legislativní vývoj je uveden v příloze.
6. **Konkrétně vítáme například návrh Omnibusu pro chemický průmysl, který povede ke zjednodušení některých předpisů a je nezbytné, aby navázalo jeho urychlené schválení:**
 - Návrh implementačního aktu k Single-use Plastics Directive musí poskytnout dostatečnou flexibilitu technologiím chemické recyklace tak, aby dostaly příležitost se v EU rozvinout. Pozitivně vnímáme předdeslanou úpravu nařízení o taxonomii.
 - Podporujeme cílenou revizi nařízení REACH s tím, že tato musí primárně vést ke zjednodušení, zatímco změny a nové požadavky by měly být minimalizovány.
 - Zjednodušení nařízení o přípravných na ochranu rostlin formou Omnibusu je rovněž vítáno.
 - Snížení administrativní zátěže v environmentální legislativě formou environmentálního omnibusu je předesláno velmi obecně; žádoucí je v jeho rámci revize reportingu ESG (ideálně zavést jej pouze na dobrovolné bázi).
 - S omezením vybraných látek PFAS/vybraných aplikací PFAS na základě stanoviska ECHA k návrhu univerzálního omezení látek PFAS jsme srozuměni, stejně jako s rámcem pro

monitoring látek PFAS na úrovni EU a řešení znečištění látkami PFAS. Je však třeba zdůraznit, že pro některé aplikace (které mají být omezeny) bude náhrada obtížná. Vítáme, že pro průmyslové aplikace se, aniž by byla k dispozici adekvátní náhrada, od těchto materiálů ustupovat nemusí.

7. **Podpora „dekarbonizace“ a „vodíkové ekonomiky“ je stále nekonkrétní, otevřené a někdy ekonomicky mylné. Do konce roku (jak očekává CEFIC) je nezbytné jasně definovat konkrétní opatření a podmínky, vč. „zarámování chemické recyklace“.** Jaké prováděcí opatření budou v „Adopt a new EU Bioeconomy Strategy“, „Propose a Circular Economy Act“, „Assess the feasibility to accounting emissions“, „Improve the regulatory framework for CCUS“ není vůbec jasné a zda vůbec budou smysluplné. Propagace vodíkové ekonomiky setrvává na stávající věcně i legislativně diskutabilní trajektorii. Potenciál nicméně lze spatřovat v avizovaných „financial incentives“ pro vodík (alespoň se zde již objevuje nejenom „renewable“, ale i „low-carbon“ (tj. „asi“ z jádra vodík). Je však nezbytné, aby podmínky pro tyto incentivy skutečně přispěly k rozvoji RFNBO vodíku v EU.
8. **Návrh podpory inovací v chemickém průmyslu formou Inovačních hubů EU pro chemické látky je pro chemický průmysl pozitivní, stejně jako Akt o pokročilých materiálech.** Zřízením společné datové platformy údajů o chemických látkách se zpřístupní údaje o chemických látkách v držení agentur EU i členských států chemickému průmyslu a povede to k racionálnímu omezení testování látek. I v tomto případě však bude klíčové konkrétní nastavení v navazujících předpisech a dokumentech.

„Mnoho opatření bude oznámeno v dalších politikách, které jsou blízké Akčnímu plánu. Těšíme se na další oznámení a speciální balíček pro chemický průmysl na konci tohoto roku. Přezkum směrnice o EU ETS v roce 2026 je dalším rozhodujícím momentem pro budoucnost energeticky náročných průmyslů v Evropě,“ řekl Marco Mensink, generální ředitel CEFIC.

V tuto chvíli lze ocenit tento náznak pozitivního směřování pro chemický průmysl v EU. Zásadní však bude, aby skutečně došlo k naplnění akčního plánu ve prospěch chemického průmyslu v navazujících dokumentech a zejména legislativních aktech.

V Praze 11. 7. 2025

<https://www.schp.cz/info/stanovisko-svazu-chemickeho-prumyslu-cr-k-akcnimu-planu-pro-chemicky-prumysl-publikovany-ek-8-7-2025>